

SARS E BEGA DIPOELO TŠA PELE TŠA LETSENO LA R1 216.6 BILLION

Pretoria, 03 Aprele 2018 – Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa (SARS) di thabetše go bega gore di kolekile palo ya R1216.6 billion ka ngwaga wa tšhelete wa 2017/18. Go swanetše go lemogwa gore tše ke di dipoelo tša mathomo, tšeo di swanetšego ke go lekolwa la mafelelo. SARS e kolekile palo ya kroso ya R1451.0 billion yeo e fokotšegilego go tšwa go dipušetšo tša R234.3 billion, tša dira dikoleka tša palomoka ya nete ya R1216.6 billion

Dipoelo tša letseno ke R0.7 billion (0.06%) ka tlhalelo ya kakanyo ya Tekanyetšo yeo e Boeeditšwego ya go begwa ke Tona ya Ditšhelete ka Feberware ka Polelo ya Tekanyetšo ya Tšhelete ya 2018. E emela kgolo ya koketšo ya R72.4 billion (6.3%) ge go bapetšwa le ngwaga wa tšhelete wa 2016/17.

Go koleka ga letseno go sepetšwa ke maemo a ekonomi, dikgetho tša dipholisi tša fisikale, taolelo e botse le obamelo ya balefela motšhelo goba maitshwaro a tša motšhelo. Le ge go šoma ga taolelo enngwe le enngwe ya motšhelo e beiwa pele go ekonomi, dintlha tše dingwe ke tša kgwebo le kholofelo ya bareki, mekgwa ya motšhelo le bokgoni bja taolelo ya motšhelo.

Ngwaga wa tšhelete wa 2017/18 o be o akareditšwe ke diponagalo le diphethene tša kgolo ya koketšo tša go hlalosega botse. Go fihla ka Disemere 2017, letseno le oketšegile ka kakaretšo ya 6.2% ngwaga ka ngwaga. Sebaka sa Disemere go fihla ka Feberware 2018, kgolo ya koketšo ya letseno, ka kgwedi ka kgwedi e oketšegile ka lebelo go fihla magareng ga 9.5% le 15.5%, ka kakaretšo ya maatlafatšo ya ngwaga ka ngwaga ya koketšo ya kgolo ya go fihla go 7.3%. Maatlafatšo ye ya kgolo ya koketšo ya letseno mo dikgweding tše 3 e ka amanywa le:

- Kaonafatšo ya kholofelo ya kgwebo go maemo ao a bonwego la mafelelo ka 2015, yeo mafelelong e kaonafaditšego tebelelo ya poelo le ditefelo tša sebakanyana;
- Maatlafatšo ya ditheko tša ditšweletšwa, yeo e swaretšego motšhelo wa letseno la khamphani kudu go tšwa go sektara ya moepo ka Disemere 2017;
- Tšhupane ya Theko ya Molaodi (PMI) yeo e laeditšego tlhakodišo ka go sektara ya ditšweletši, yeo kaonafaditšego motšhelo wa letseno la khamphani (CIT) go tšwa go sektara ye.
- Tšhelete ya naga ya go tielela go karolo ya mafelelo ya 2017 e thušitše dikhamphani ka tlišogae, yeo e khotšego metšhelo ya rena ya kgwebo.

Tielelo ya go nanya ya kholofelo ya bareki e feleletše ka VAT ya gae ya fase. Ka lebaka leo, VAT ya gae e gotše ka maemo a setu a 4.5%, gabotse ka fase ga koketšo ya kgolo ya 8.1% yeo e bonwego ngwagola. Kholofelo ya kgwebo e tlo fetolela go palo ya godimo ya mošomo le koketšo ya kgolo e godimo go tšhupamolato wa mogolo. Ka lebaka la seo Lefela ka ge o Gola (PAYE), moabi o mogolo wa potfolio ya motšhelo wa SARS, e tšweletše ka 8.6% ka fase kudu ga maemo a 9.2% ao go itemogetšwego pele ga mengwaga ye mebedi ya go feta.

Go koleka ga letseno, kgwedi ka kgwedi, go theogile ka Matšhe 2018, ka go theoša kgolo ya ngwaga ka ngwaga go 6.3%. Metšhelo ya didibidente e theogile ka R3.9 billion go ya ka kamano ya pele ga ngwaga wa go feta. Ngwaga wa go feta, dikhamphani di ile tša letela koketšo ya tekanyo ya Motšhelo wa Dibidente, yeo e fetogilego go tloga ka 15% go ya go 20% go tloga ka 22 Feberware 2017 yeo e laodišitšwego bjalo ka dibidente ya godimo kudu. Ka lebaka la kgwedi e kopana ya kgwebo ya Matšhe, Khastom e ile ya swanela ke go tswalela ditatament tša yona matšatši a mabedi pele ga tlwaelo ka go šuthišetša R1.8 billion

go ngwaga o latelago wa tšhelete. VAT ya Gae go tšwa go dikgwebo tše dikgolo e rapame ka Matšhe 2018, ka go fapoga go kgolo e tlhomilwego mo ngwageng.

Mothopo o mogolo wa letseno loe le abetšwego go R1216.6bn e be e le Motšhelo wa Letseno la Mong (PIT), Motšhelo wa Boleng bja go Oketšwa (VAT) le Motšhelo wa Letseno la Khamphani (CIT).

- PIT e dirile kabelo ya R462.5 billion (38.0%)
- VAT e dirile kabelo ya R297.8 billion (24.5%)
- CIT e dirile kabelo ya R220.2 billion (18.1%)
- Taolo ya Motšhelo Mollwaneng/Khastom e abetše R49.4 billion (4.1%)

Ngwaga ka ngwaga SARS e phethagatša dikgopolo tša go kaonafatša dikgoboketšo tša letseno. Lenaneo le le kopana la go le le Kgethegilego la go Bololla ka Boithaopo, le tlhamilwe go fa balefela motšhelo sebaka sa go laodiša lehumo leo se kgobokeditšwego mabopong la R2,9 billion la metšhelo mo ngwageng wa motšhelo go tloga ka 827 yeo e tšweleditšwego ya dikgopelo tša SVDP go tloga ka dikgopelo tše 2024 tše di amogetšwego. Lenaneo leo le tšwelago pele la Go Bololla ka Boithaopo le tšwelapele go šoma gabotse gomme le fihleletše R10.8 billion go tloga ka 2012 ge VDP e tlhongwa.

SARS e kolekile palo ya go feta R0.8 billion go tšwa go projeke ya setšhaba ya Batho kabomong ba Dikgwebo tše Bohlokwa. Kgopolo ye e tšweleditšwe go tiišetša tebelelo ya bofelo ya profaele ya kgwebo ya molefela motšhelo le go kaonafatša sekoloto sa motšhelo.

Tebelelo ya temana ya 19(3) ya Šetšulu ya Bone ya Molao wa Motšhelo wa Letseno, SARS e ka kgopela ditefelo tša tlaleletšo go tšwa go balefela motšhelo ba sebakanyana go ya ka ditekanyo tša bjale tša maemo a ditšhelete. Lenyaga SARS e kolekile R10.7 billion go tšwa go Temana ya dikamano tša 19(3) .

Bakeng sa taolelo enngwe le enngwe ya motšhelo, obamelo ya motšhelo ke enngwe ya dintlha tša kamano ya go šoma gabotse ga letseno. SARS e lemogile go se be le tekatekano ga obamelo bjale ka ge go laeditšwe ka kakaretšo ya kgolo go dipušetšo tše ei tlhaelago tša motšhelo go ralala le metšhelo ka moka. go Se se tshwenyago kudu ke koketšo ya godimo ya borakgwebo ya go se lefele metšhelo e bjale ka VAT le PAYE yeo e kolekwago legatong la SARS. Re tšeere magato a mananeo phihlelelo le tiišetšo gomme disenthara tša rena tša megala le diofisi di dirile megala ya ka ntle ya go feta milione o tee ka go letšetša balefela motšhelo. Dikhampheini tša rena tša dipušetšo tše di šaletšego morago di tlo kaonafatšwa lenyaga go dira gore morero wo o be ka fase ga taolo. SARS e šomišana le Kgoro ya Toka go tšweletša kotlo go balefela motšhelo bao ba nago le melato ya motšhelo.

Le ge go bile le theogo e kgolo ya obamelo, balefela motšhelo ba bantši ba tšwelapele go lefela metšhelo ya bona ka botshepegi. Lehono SARS e rata go leboga MaAfrika Borwa ka moka bakeng sa dikabelo tše kgolo go kgolo ya rena bokamoso le tšwetšopele.

Gape re rata go amogela boikgafo le mošomo wa seprofešenale wa bašomi ba rena ba 13 500 bao ba šomilego ka thata go fenyatšho tše šoro tša SARS, ka go leka ka maatla go swara taolelo ya SARS gabotse.

Go setatamente se se tlhomilwe ditafola tše di fago hlasolo ya go šoma ga metšhelo e mmalwa le disektara.

Polelo ye ya ditaba e tla hwetšagala ka go wepsaete ya SARS go www.sars.gov.za ka dipolelo tše di latelago: Seburu, Sepedi, Sesotho le Xitsonga.